

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ПОСЛАНИЧКА ГРУПА
МИ - ГЛАС ИЗ НАРОДА
Трг Николе Пашића
11000 Београд
29. јул 2025. године

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

На основу члана 107. став 1. Устава Републике Србије, члана 40 („Службени гласник РС“, број 98/06 и 16/22 – др. пропис), члана 40. став 1. тачка 1. Закона о Народној Скупштини („Службени гласник РС“, број 9/10 и 108/13 – пречишћен текст), чланова 150, 190. и 191. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС“, број 20/2012 – пречишћен текст) подносим **ПРЕДЛОГ РЕЗОЛУЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ О УСТАШКОМ ГЕНОЦИДУ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ (НДХ) НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА (1941–1945), са предлогом да се донесе по хитном поступку**

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Драган Станојевић

На основу члана 99. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије и члана 8. став 1. Закона о Народној Скупштини, Народна скупштина Републике Србије, на седници _____ заседања у 2025. години, одржаној 9. децембра 2025. године, донела је

РЕЗОЛУЦИЈУ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
О УСТАШКОМ ГЕНОЦИДУ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ (НДХ)
НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА (1941–1945)

Пружајући безрезервну подршку вишедеценијској иницијативи преживелих логораша деце из Јасеновца, сада у својим деведесетим годинама, који неуморно раде на трајном очувању сећања на жртве усташког геноцида НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима од 1941–1945, као допринос универзалним вредностима човечанства – слободи, једнакости, животу достојном човека и јединству у различитости човечанства које је победило фашизам, нацизам и усташтво у Другом светском рату, поводом 80 година од победе над фашизмом и оснивања Уједињених нација,

Имајући у виду да се 2025. године обележава 80 година од победе над фашизмом, потсећајући на чињеницу да историја Холокауста у Другом светском рату није потпуна без изучавања и осуде „Усташког коначног решења“ које је започето масакром у Гудовцу код Бјеловара 28. априла 1941, шест месеци пре „Нацистичког коначног решења“ у Бабиј Јару, као и 80 година од ХЕРОЈСКОГ ПРОБОЈА Јасеновца, једног од најсуровијих логора за истребљење у Другом светском рату, парадигме страдања читавих породица, међу којима је страдало 92 члана породице Николе Тесле (14 у Јасеновцу) и 13 рођака Теодора Херзла,

Залажући се за очување традиције културе сећања, толеранције и суживота у миру, у духу добросуседских односа и доприноса међународном миру и стабилности, кроз суочавање са прошлошћу у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања,

Упозоравајући да је геноцид над децом у НДХ био најдрастичнији израз планског „Усташког коначног решења“ и геноцида, пред којим „живи зид сећања“ представљају још увек живи сведоци – логораша деца у деветој деценији живота. Само у усташкој НДХ постојали су специјализовани логори за децу, а само у Јасеновцу, најбруталнијем логору међу осам, где је идентификовано 57 метода ликвидације, убијено је 19.432 деце од укупно 71.560 деце погубљене у НДХ,

Подсећајући да је усташки геноцид у НДХ од 1941–1945. довео до бруталног убиства стотина хиљада људи на територији НДХ, пре свега Срба (готово милион), као и десетина хиљада Јевреја, Рома и других мањина, кроз 84 масакра, 2.643 локална злочина, 47 логора, 84 крашке јаме у које су бацани живи и мртви. Посебан пример представља

злочин у православној цркви у Глини 3. августа 1941, када је заклано 1.030 људи у једној ноћи, и у Петровој Гори марта 1942, када је масакрирано 2.500 избеглица,

Истичући да усташка идеологија и „Усташко коначно решење“, попут нацистичког, почивају на „позиву крви, расе и тла“,

Наглашавајући да је усташки геноцид у НДХ спроведен најсуровије и углавном „ручно“ (користећи 57 метода убијања), ножевима, маљевима, секирама и специјалним сечивима, од којих је најпознатији „србосјек“, те да су примери свирепости клање рабина Исака Данијела Данона и Вукашина Мандрапе из Клепаца, док је нацистички геноцид спровођен у гасним коморама без директног контакта убица и жртава,

Наглашавајући да је „Усташко коначно решење“ већ 17. априла 1941. добило правни основ у „законским одредбама за заштиту народа и државе“, а прогон и истребљење Јевреја је легализовано 13. априла 1941. законом о расној припадности и „аријевском крвном и части хрватског аријевског народа“,

Указујући да је НДХ била краљевство лудила и мрака и да је геноцид почела 28. априла 1941. масакром у Гудовцу, чак шест месеци пре нацистичког геноцида у Бабиј Јару, са истим циљем: етнички очишћен простор (ориг. лебенсраум),

Полазећи од Конвенције о не застаревању ратних злочина и злочина против човечности из 1968. године, којом је геноцид изузет од застаревања,

Изражавајући посвећеност духу и нормама Универзалне декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима, Европске конвенције о људским правима и основним слободама, Допунским протоколима уз Женевске конвенције, Статуту Међународног кривичног суда,

Безусловно осуђујући све облике верске нетолеранције, дискриминације, узнемиравања или насиља према људима или заједницама по етничкој или верској основи, где год да се дешавају,

Напомињући да нико рођен после 1945. није злочинац усташког геноцида, иако неки могу бити деца оних који су чинили злочине над Србима, Јеврејима и Ромима, позивајући садашње генерације на одговорност да се такви злочини више никада не понове и да осуда усташких злочина представља отклон од усташке идеологије и допринос изградњи међусобног поверења и пријатељства,

Обезбеђујући жртвама и њиховим потомцима право на достојанствену културу сећања, а деци да расту срећно и безбедно у духу добросуседства и пријатељства,

Промовишући слободу и толеранцију кроз образовне програме који указују на опасност ширења усташке идеологије,

Истичући да је историја Холокауста и геноцида у Другом светском рату непотпуна без изучавања, едукације и осуде усташке идеологије и „коначног решења“, те да је потребно спречити „другу виктимизацију“ жртава НДХ кроз умањивање и негирање њихове патње,

Обавезујући се да геноцид и Холокауст у НДХ уђу у колективно сећање човечанства, као опомена на опасности мржње засноване на етничкој и верској основи, усташког расизма, антисемитизма, антисрпства и клеронацизма.

У вези са горе изнетим чињеницама, Народна скупштина:

1. Најстроже осуђује усташке злочине и геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ (1941–1945), посебно у логору Јасеновац где је коришћено 57 метода убијања, укључујући и децу и новорођенчад.
2. Подржава Апел Светског јеврејског конгреса за осуду усташких злочина у НДХ и Јасеновцу, као и одлуку аустријске владе из 2018. године о забрани коришћења усташких симбола у Аустрији.
3. Осуђује свако негирање усташког геноцида и коришћење усташких симбола и поздрава „За дом спремни“, подржава иницијативу јеврејских заједница Хрватске за њихову законску забрану.
4. Проглашава 28. април за „Дан геноцида над Србима у 20. веку“, поводом прве усташке егзекуције у Гудовцу 1941, као дан који се годишње обележава у календару Републике Србије, у знак сећања и борбе против антисемитизма, неонацизма и неоусташтва.
5. Изражава емпатију према преживелим логорашима-деци и њиховим породицама, позива све државе света да осуде злочине НДХ.
6. Подстиче образовање и разумевање историјских чињеница које су довеле до усташког геноцида.
7. Гарантује ратификацију и пуну примену Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида и доношење додатних закона против говора мржње.
8. Обавезује се да развије образовне програме за будуће генерације у циљу спречавања понављања злочина и рехабилитације усташке идеологије.
9. Сматра да кршење права на достојанствену културу сећања може бити рани индикатор могућег геноцида и обавезује се на доношење додатних закона.
10. Подржава Декларацију о геноциду НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима коју је усвојила Народна скупштина Републике Српске, као и Јерусалимску декларацију о Јасеновцу. Обавезује се да Резолуцију достави УН и релевантним међународним телима.
11. Позива међународне институције и државе чланице УН да прихвате ову Резолуцију и уврсте је у своје програме едукације и сећања на Холокауст и геноцид.
12. Ову Резолуцију објавити у "Службеном гласнику Републике Србије".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Уставни основ за доношење ове Резолуције садржан је у члану 99. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06 и 16/22 – др. пропис), којим је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге правне акте из надлежности Народне скупштине, као и у члану 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС“, број 9/10 и 108/13 – пречишћен текст) којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси и резолуцију.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Доношење Резолуције има за циљ истицање жртава и антифашистичке традиције српског народа, изражавање опредељености за међународне норме о људским правима и допринос миру и стабилности кроз суочавање с прошлошћу. Резолуција има и историјски значај за човечанство, јер је историја геноцида и Холокауста у Другом светском рату непотпуна без осуде усташког геноцида.

III ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

За спровођење резолуције нису потребна додатна средства из буџета Републике Србије.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Поводом обележавања 80 година од победе над фашизмом, потсећајући на „Усташко коначно решење“ и 80 година херојског пробоја Јасеновачких мученика, предлаже се усвајање Резолуције 9. децембра 2025. године, на међународни Дан сећања и достојанства жртава злочина геноцида и превенције овог злочина.